

ARCHEOLOGIENOTA

BURCHT – KRUIBEEKSESTEENWEG 2017

BUREAUONDERZOEK

ERFPUNT – CEL ONDERZOEK

ERFPUNT
ONROEREND ERFGOED WAASLAND

RAPPORTEN VAN ERFPUNT – CEL ONDERZOEK 19

OPDRACHTGEVER

Gravo nv, Ruiterrijnschool 14, 2930 Brasschaat

PROJECT

Burcht – Kruibeeksesteenweg 2017

PROJECTCODE AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED
2016L3

UITVOERDER PROJECT

Erfpunt – cel Onderzoek
OE/ERK/Archeoloog/2016/00101
Regentiestraat 63
9100 Sint-Niklaas

AUTEURS

Thierry Van Neste, Marjolijn De Puydt

WETENSCHAPPELIJKE BEGELEIDING

Niet van toepassing

© Erfpunt – cel Onderzoek, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Erfpunt.

Erfpunt aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

ISSN 0778-3841

Erfpunt - cel Onderzoek

Regentiestraat 63

9100 Sint-Niklaas

Tel +32 (0)3 778 87 59

onderzoek@erfpunt.be

www.erfpunt.be

www.facebook.com/Erfpunt

<https://sketchfab.com/archeologischdienstwaasland>

1. BESCHRIJVING VAN DE UITGEVOERDE WERKEN

1.1. VERANTWOORDING

Aan de Kruibeeksesteenweg 153-155-157 te Burcht zal Gravo nv de bestaande bebouwing afbreken en twee appartementsgebouwen met gemeenschappelijke ondergrondse parking construeren. In het kader van de geplande werkzaamheden is een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem (bureauonderzoek) verplicht.

Dit onderzoek werd uitgevoerd door de cel Onderzoek van Erfpunt. Het verslag van resultaten werd opgesteld door Thierry Van Neste en Marjolijn De Puydt.

1.2. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

PROJECTCODE

2016L3

WETTELIJK DEPOT

ISSN 0778-3841

BETROKKEN ACTOREN

Erkende archeoloog: Erfpunt (OE/ERK/Archeoloog/2016/00101)

Veldwerkleider: Thierry Van Neste

Assistent-archeoloog: Marjolijn De Puydt

NAAM OPDRACHTGEVER:

Gravo nv, Ruiterrischool 14, 2930 Brasschaat

VINDPLAATSNAAM:

Burcht – Kruibeeksesteenweg 2017 (BU KBSW 17)

PROVINCIE:

Antwerpen

GEMEENTE:

Zwijndrecht

DEELGEMEENTE:

Burcht

PLAATS:

Kruibeeksesteenweg

TOPONIEM:

Kruibeeksesteenweg

COÖRDINATEN (LAMBERT '72):

Noord: 209572,308700 m

Oost: 146984,526000 m

Zuid: 209430,947100 m

West: 146891,819300 m

KADASTRALE GEGEVENS:

Zwijndrecht, Afdeling 2, Sectie A, percelen 32B, 32E, 32L en 32M

Kadasterplan: zie § 2.2.1.1

TOPOGRAFISCHE LIGGING:

Zie § 2.2.1.2

BEGINDATUM:

1 december 2016

EINDDATUM:

14 februari 2017

RELEVANTE TERMEN UIT DE INVENTARIS ONROEREND ERFGOED

Typologie: niet van toepassing

Datering: Onbepaald, 20ste eeuw

Stijlen: niet van toepassing

Culturen: niet van toepassing

Materiaal: niet van toepassing

Soort: niet van toepassing

Gebeurtenis: bureauonderzoek

VERSTOORDE ZONES

Binnen het projectgebied zijn verschillende gebouwen aanwezig. Op elk perceel staat een woning, daarnaast is op perceel 32B een bergplaats gebouwd en op perceel 32L een veestal.

Van de woningen zijn geen dossiers beschikbaar. Het is dan ook niet mogelijk om de mate van verstoring te bepalen.

1.3. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Binnen het projectgebied werd nog geen voorgaand archeologisch onderzoek uitgevoerd. Archeologisch onderzoek in de omgeving van het projectgebied zal besproken worden in § 2.2.3.

1.4. OMSCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSOPDRACHT

1.4.1. Vraagstelling

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 4912,79 m², hierbij zal meer dan 1000 m² verstoord worden.

Artikel 5.4.1 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 stelt dat het bij *aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig gelegen zijn buiten archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones* verplicht is om een bekrachtigde archeologienota zoals vermeld in artikel 5.4.8 van datzelfde decreet toe te voegen aan een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem.

In het kader van het bureauonderzoek:

- Wordt het plangebied afgebakend en beschreven;
- Worden reeds verstoorde en reeds onderzochte zones in kaart gebracht;
- Worden de gekende aardkundige en ecologische kenmerken geïnventariseerd;
- Worden de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren geïnventariseerd en ingeschat;
- Wordt een beschrijving gemaakt van de geplande werken waarvoor een stedenbouwkundige vergunning of verkavelingvergunning wordt aangevraagd, de uitvoeringswijze van deze werken en de potentiële impact ervan op het bodemarchief.

Om de eventuele archeologische waarde van het onderzochte gebied in te schatten, wordt informatie verzameld over minstens volgende aspecten, op basis van alle relevante bronnen:

- De bewoningsgeschiedenis;

- De landschapshistoriek;
- De topografie;
- De geologie;
- Het bodemgebruik;
- De vegetatie;
- De aanwezige erfgoedwaarden;
- De historische ingrepen.

De resultaten van de analyses worden op plannen weergegeven. De resultaten van deze studies moeten toelaten een gemotiveerd advies te formuleren of er al dan niet verder archeologisch vooronderzoek moet uitgevoerd worden, inclusief de methodiek daarvoor.

1.4.2. Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek werden geen randvoorwaarden voorzien.

1.4.3. Geplande werken en bodemingrepen

Momenteel is het projectgebied ingedeeld in vier percelen waarop meerdere gebouwen staan (fig. 1). De huidige gebouwen binnen het projectgebied zullen afgebroken worden en vervangen door twee appartementsgebouwen. Deze zullen een gemeenschappelijke ondergrondse parking hebben (fig. 2, fig. 3). Samen met de afbraak van de bestaande gebouwen, zal ook de verharding aan de straatkant van percelen 32L en 32M verwijderd worden. De haag die op verschillende percelen aanwezig is, zal niet behouden blijven.

Tussen de appartementen in zal een collectieve buitenruimte behouden blijven. Ook ten noorden van de gebouwen zal een groenzone dienen als collectieve buitenruimte. Aan de appartementen zelf zullen telkens enkele private tuinen voorzien worden.

Momenteel zijn binnen het projectgebied 7 bomen aanwezig. Hiervan zullen 4 bomen behouden blijven. Enkel twee bomen aan de zuidwestelijke zijde, ter hoogte van de straatkant, en één boom in het centrum van het projectgebied zullen gerooid worden.

Aan de noordwestelijke zijde van elk appartementsgebouw zal een fietsenstalling voorzien worden. Een eerste stalling zal plaats bieden aan 32 fietsen, een tweede aan 10.

Aan de straatzijde wordt een toegang tot de ondergrondse parking voorzien. Daarnaast wordt ruimte voorzien voor 9 parkeerplaatsen. Vanaf deze parking, alsook vanaf de straatkant, wordt een voetpad aangelegd om toegang te verschaffen tot beide appartementsgebouwen.

De totale perceelsoppervlakte bedraagt 4912,79 m². De totale bebouwde oppervlakte (inclusief de uitpandige terrassen) zal 904,72 m² bedragen. De totale oppervlakte waarop een verharding zal worden aangebracht bedraagt 1991,31 m².

De grootste impact bestaat uit de constructie van de kelder en de appartementsgebouwen. Deze zorgen samen voor een ernstige impact van ± 1729,81 m². De verhardingen voor de parking aan de straatzijde, de toegangspaden en de fietsenstallingen zullen zorgen voor een matige verstoring. Deze heeft een totale oppervlakte van 503,08 m². De afbraak van de bestaande gebouwen zal een eerder beperkte impact hebben, aangezien de bodem hier reeds deels verstoord is. Aangezien de mate van verstoring niet gekend is, gaat het agentschap Onroerend Erfgoed er echter standaard van uit dat er geen verstoring heeft plaatsgevonden.

De gebouwen liggen deels binnen de zones waarop de geplande bouwwerken een impact zullen hebben. In totaal gaat het om 267,61 m² of 11,34%. Aangezien de afbraak van de gebouwen vervat zit in de stedenbouwkundige vergunning is het niet mogelijk om deze zone voorafgaand te onderzoeken.

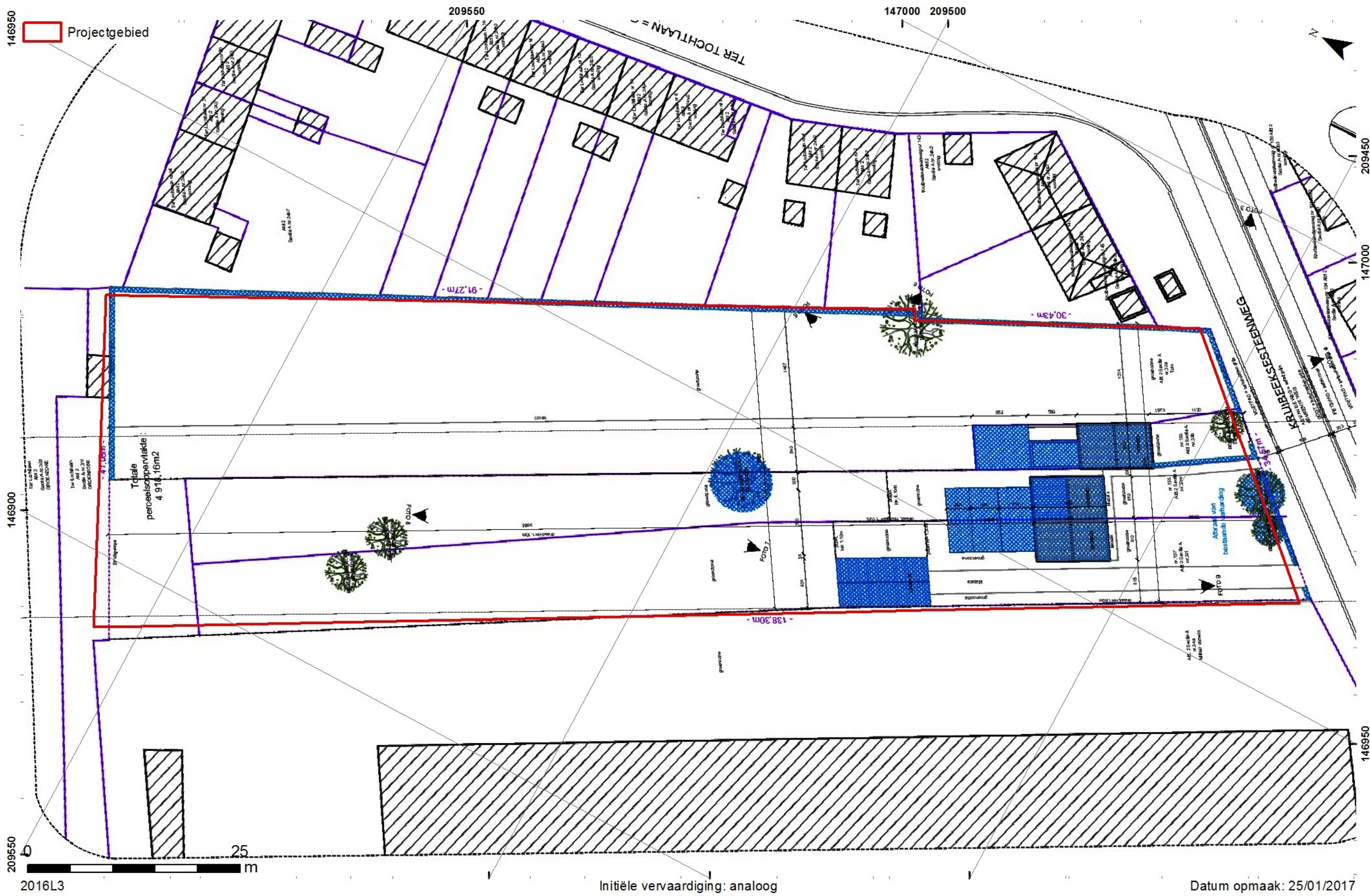

Fig. 1. Bestaande toestand (Mertens - architecten).

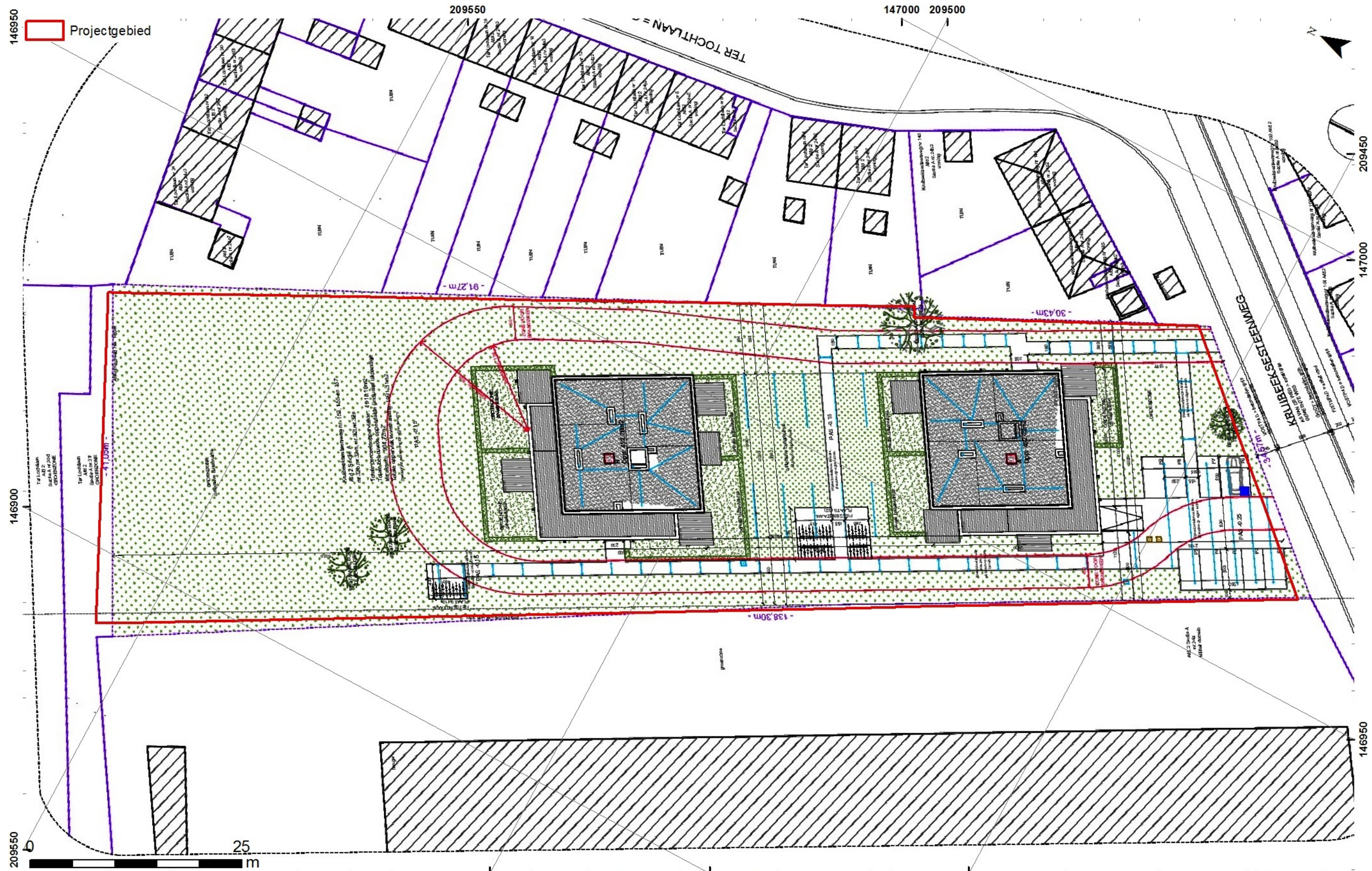

Fig. 2. Ontwerp van de nieuwe toestand (Mertens - architecten).

Initiële vervaardiging: analoog

Datum opmaak: 25/01/2017

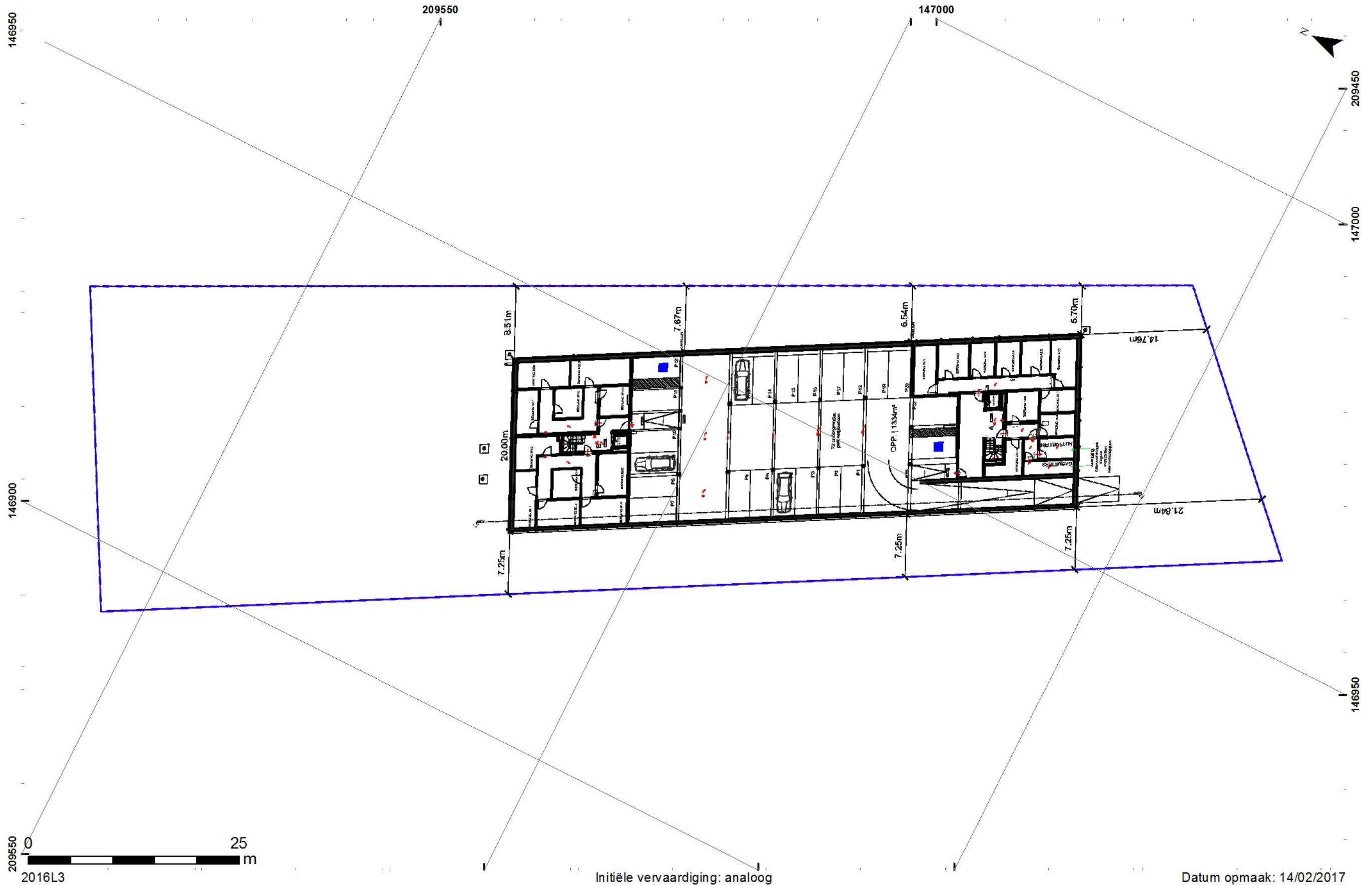

Fig. 3. Ontwerp van de kelderverdieping (Mertens - architecten).

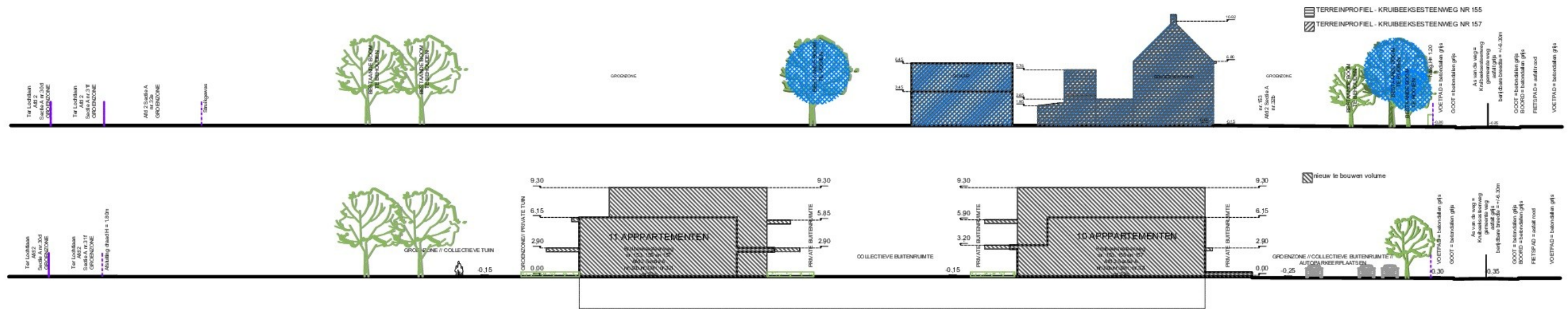

Fig. 4. Terreinprofiel van de bestaande en nieuwe toestand (Mertens - architecten).

1.5. WERKWIJZE EN ONDERZOEKSSTRATEGIE

Voor het bureauonderzoek werd informatie verzameld aangaande de historische, landschappelijke en archeologische kennis van de ruime omgeving van het projectgebied. Voor de historische data werden verschillende literatuurbronnen geraadpleegd. Daarnaast werden verschillende historische kaarten gebruikt. Deze werden verkregen via de Web Map Service (WMS) voor ArcGIS van het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) en het portaal “Cartesius”¹, een samenwerking tussen het Nationaal Geografisch Instituut, de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief en het Koninklijk Museum van Midden-Afrika. De verkregen kaarten werden indien nodig bewerkt, georeferereerd en gebruikt als laag in een GIS-omgeving. Ook de landschappelijke achtergrond van het projectgebied werd in GIS onderzocht. Hierbij werd gebruik gemaakt van gegevens die bekomen werden via de Web Map Service en de downloadcatalogus van het AGIV². De archeologische gegevens werden hoofdzakelijk bekomen via de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) en de desbetreffende onderzoeksrapporten.

Op basis van de verkregen gegevens werd een inschatting gemaakt van het potentieel op kennisvermeerdering en de al dan niet te nemen maatregelen die hier het gevolg van zijn.

In de loop van dit onderzoek diende niet afgeweken te worden van de Code Goede Praktijk, werden geen externe specialisten geraadpleegd en werd geen wetenschappelijke advisering verkregen van personen die buiten het project stonden.

Dit rapport schets het algemene kader van het onderzoek en bevat de neerslag van de onderzoeksresultaten. Een kopie ervan wordt in digitale vorm aangeleverd aan Gravo nv, het agentschap Onroerend Erfgoed en Erfpunt – cel Beheer.

¹ www.cartesius.be

² <https://download.agiv.be/Catalogus>

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. BESCHRIJVING EN MOTIVERING VAN METHODEN

Voor het assessment van het projectgebied werden de bepalingen in hoofdstukken 7 en 12 van de Code Goede Praktijk gevolgd. In eerste instantie werd het projectgebied afgebakend en beschreven. Dit gebeurde in ArcGIS door middel van de digitale kadasterplannen, de bodembedekkingkaart en de inventaris van het landschappelijk en bouwkundig erfgoed. De aardkundige en ecologische kenmerken werden geïnventariseerd aan de hand van geologische en bodemkundige kaarten. Gekende archeologische en historische waarden en indicatoren werden geïnventariseerd aan de hand van gegevens van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), de inventaris van het bouwkundig erfgoed en een literatuurstudie. Aan de hand van historische kaarten en luchtfoto's werd de recentere geschiedenis onderzocht. Op basis hiervan kon worden vastgesteld dat het gaat om een zone met lage densiteit aan bebouwing in het verleden.

Niet-gegeoreferende beelden werden gegeoreferend op basis van herkenningspunten. Vrijwel steeds werd hierbij gebruik gemaakt van een eerstegraads polynomiale vergelijking. Voor de visualisatie van de verschillende kaartlagen werd steeds rekening gehouden met de gebruiksschaal en de resolutie van de desbetreffende kaartlaag.

Bij al deze onderzoeken werd rekening gehouden met gegevens die betrekking hadden op het projectgebied, alsook de onmiddellijke tot nabije omgeving.

2.2. ASSESSMENT VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

2.2.1. Situering van het projectgebied

2.2.1.1. Algemene situering

Het projectgebied is gelegen te Burcht, een deelgemeente van Zwijndrecht (Provincie Antwerpen) en is kadastraal gekend onder Zwijndrecht, afdeling 2, sectie A, percelen 32B, 32E, 32L en 32M (fig. 5). Het projectgebied bevindt zich op de linkeroever van de Schelde, nabij de kruising van de Kruibeeksesteenweg en de Ter Lochtlaan.

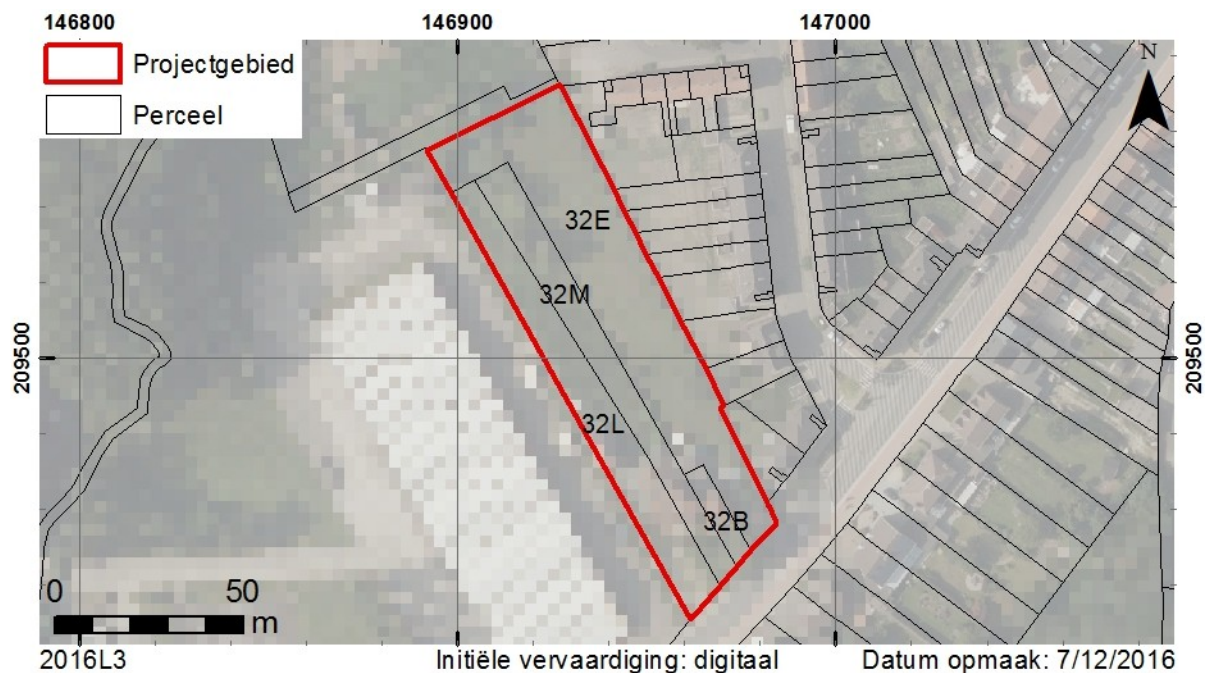

Fig. 5. Situering op het kadaster (GDI-Vlaanderen 2016).

Op de bodembedekkingkaart (fig. 6) staat het projectgebied grotendeels aangeduid als “gras, struiken”. In het zuidelijke deel zijn er “gebouwen” en “overig afgedekt” aangeduid. Over het gehele projectgebied staan enkele “bomen” aangeduid. Dit stemt grotendeels overeen met de realiteit.

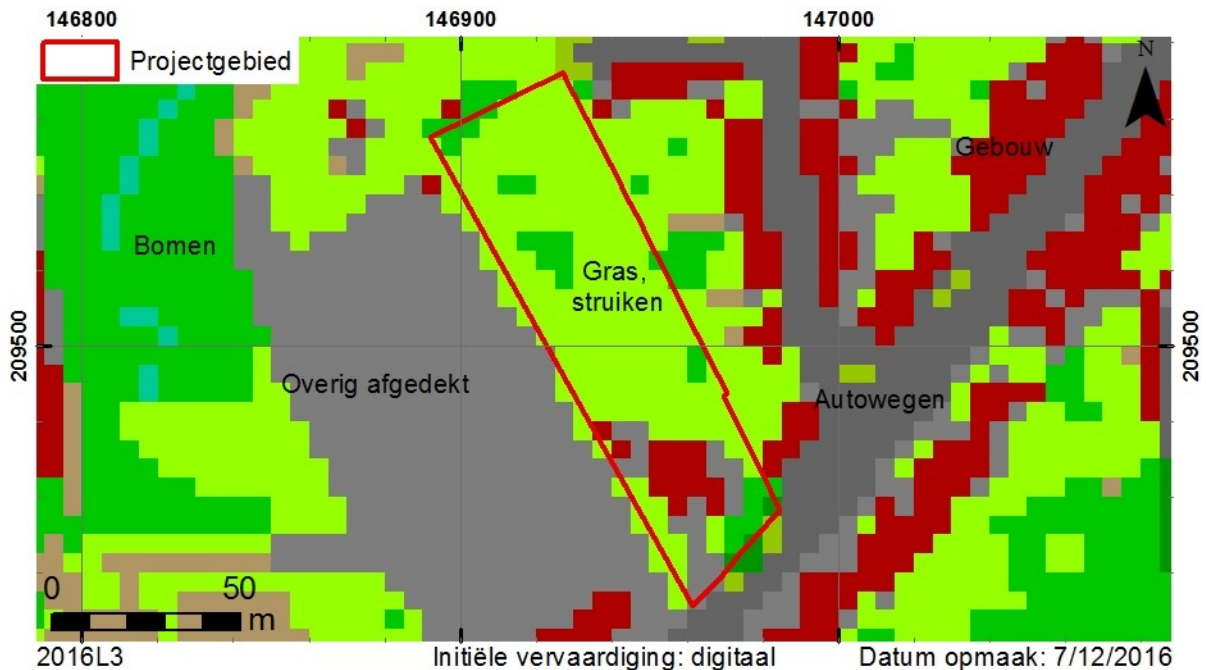

Fig. 6. Situering op de bodembedekkingkaart (AGIV WMS).

2.2.1.2. Topografische en hydrografische situering

Het projectgebied is gelegen binnen het traditionele landschap van het Land van Waas, ten westen van de Zwaluwbeek. Het reliëf binnen het terrein daalt van het noordwesten naar het zuidoosten toe.

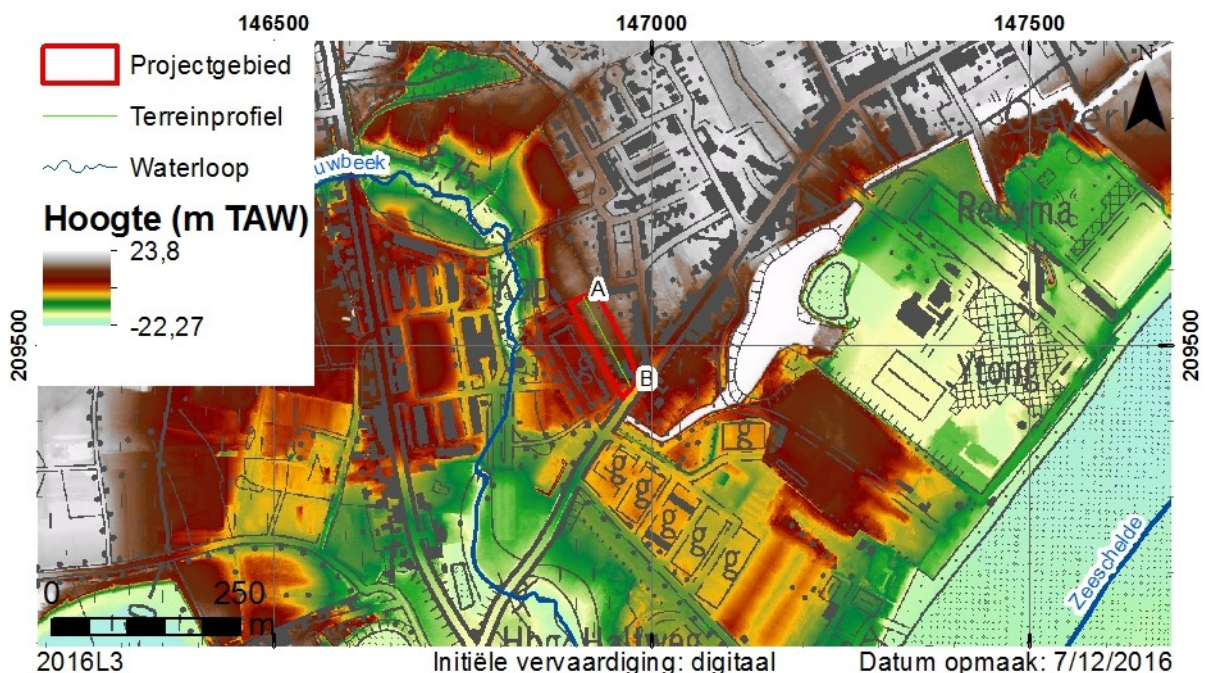

Fig. 7. Situering op de topografische kaart en het DHM-V (AGIV WMS; GDI-Vlaanderen 2006).

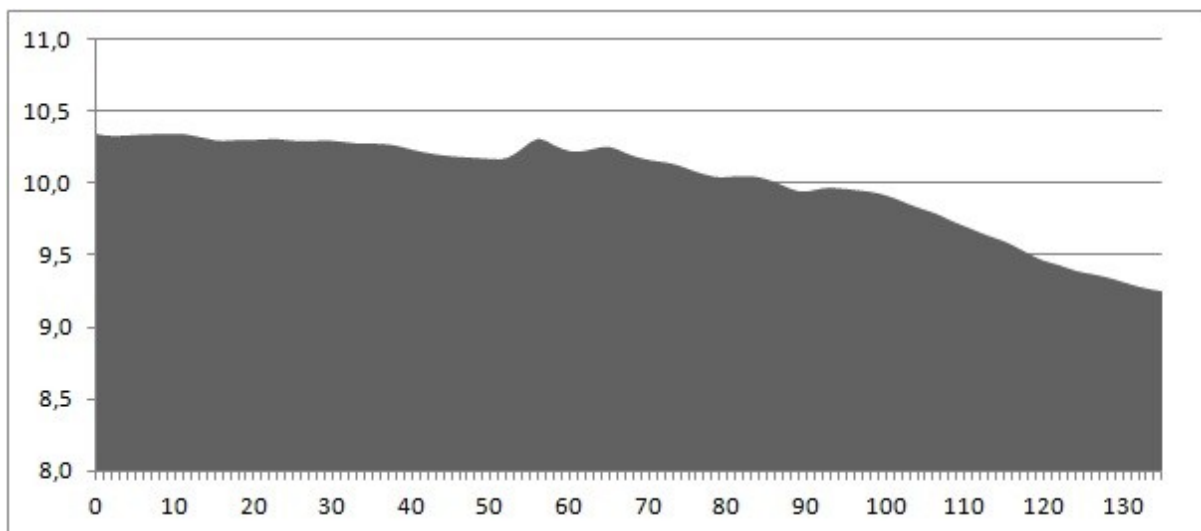

Fig. 8. Terreinprofiel (zie fig. 7).

Op de Vlaamse Hydrografische Atlas (fig. 7) kan het projectgebied gesitueerd worden in het stroomgebied van de Zeeschelde, binnen het Beneden-Scheldebekken tussen de monding van Rupel (excl.) en de monding van de Hollebeek (incl.).

2.2.1.3. Geologische en bodemkundige situering

De Tertiaire bodem onder het projectgebied (fig. 9) wordt gerekend tot de formatie van Kattendijk (Vroeg-Pliocene, ca. 5 miljoen jaar geleden), herkenbaar als groengrijs tot grijs fijn zand dat glauconiethoudend en plaatselijk kleihoudend is³.

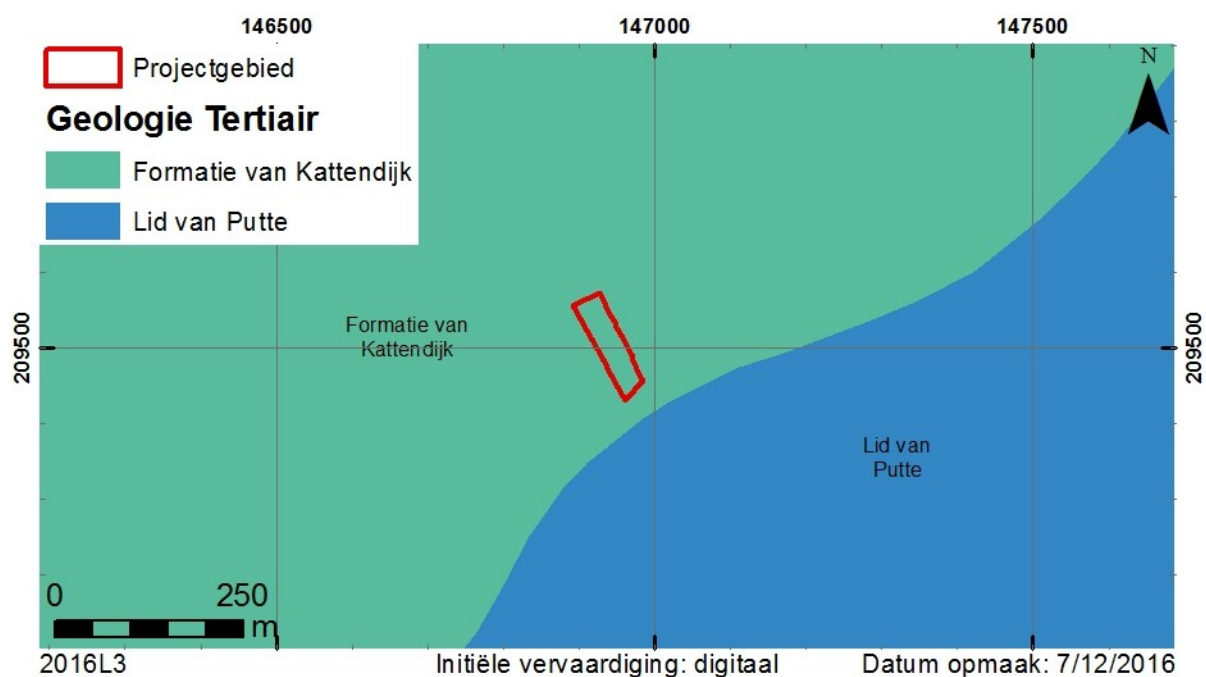

Fig. 9. Situering op de geologische kaart van het Tertiair (GDI-Vlaanderen 2002).

Binnen het projectgebied werden er tijdens het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) eolische sedimenten (fig. 10-D) afgezet. Het betreft hier goed gesorteerd, homogeen, fijn tot middelmatig fijn zand, overwegend kalkloos. Het dekzand is een eolisch sediment van lokale

³ Vectoriële versie van de Tertiaire geologische kaart, MVG-EWBL-ANRE (GIS-Vlaanderen).

oorsprong. Het werd afgezet door overheersende noordenwinden gedurende het Boven-Pleniweichseliaan en vooral in de koude fasen van het Tardiglaciaal en is afkomstig van deflatie van het vlakke laagterrasoppervlak. Het keienvloertje aan de basis van de dekzanden (*sensu stricto*) is een restgrind gevormd door deflatie van het fluvioperiglaciaal of Tertiair substraat. Het werd later bedolven onder aanwaaiend zand van lokale oorsprong.⁴ Na de eolische afzettingen werden de sedimenten plaatselijk herwerkt door afspoeling of massabeweging langs zwakke hellingen (fig. 10-H). Aangezien het gaat om eerder lokale herwerking zijn de sedimenten meestal nauw verwant met het substraat.⁵

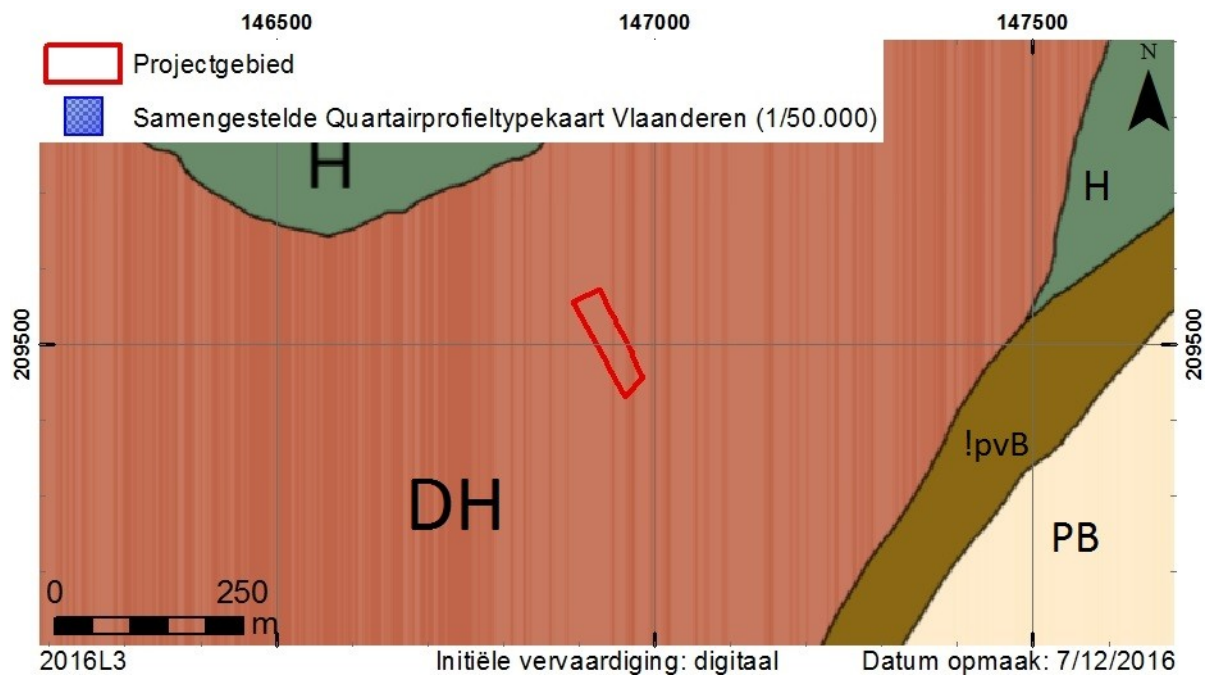

Fig. 10. Situering op de profieltypekaart van het Quartair (AGIV WMS).

Op de bodemkaart (fig. 11) staat het zuidelijke deel van het projectgebied omschreven als bebouwde zone. Het noordelijke deel van het projectgebied staat aangeduid als droge zandgronden met diepe antropogene humus A horizont (Zbm). Deze droge plaggenbodem heeft een bouwlaag, donker grijsbruin heideplaggen of donkerbruin bosplaggen. De humeuze A-horizont is minstens 60 cm dik en bevat meer dan 1% humus. Onder de Ap wordt meestal een bedolven verbrokkelde Podzol B aangetroffen. De roestverschijnselen beginnen tussen 80 en 120 cm.⁶

⁴ Adams, Vermeire, De Moor et.al. 2002, 14-15.

⁵ Adams, Vermeire, De Moor et.al. 2002, 18.

⁶ Van Ranst & Sys 2000, 131.

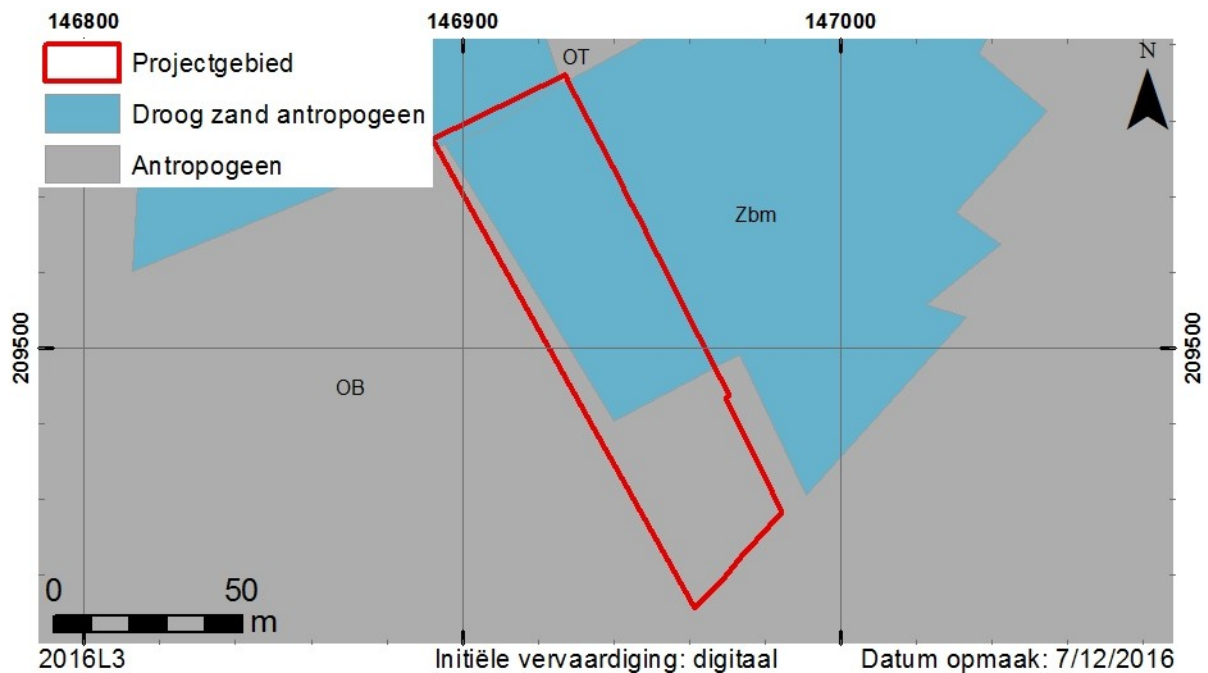

Fig. 11. Situering op de bodemkaart (GDI-Vlaanderen 2001).

Op de potentiële bodemerosiekaart (fig. 12) is er voor het projectgebied geen informatie voorhanden. Op enkele omliggende percelen staat de erosie aangeduid als verwaarloosbaar.

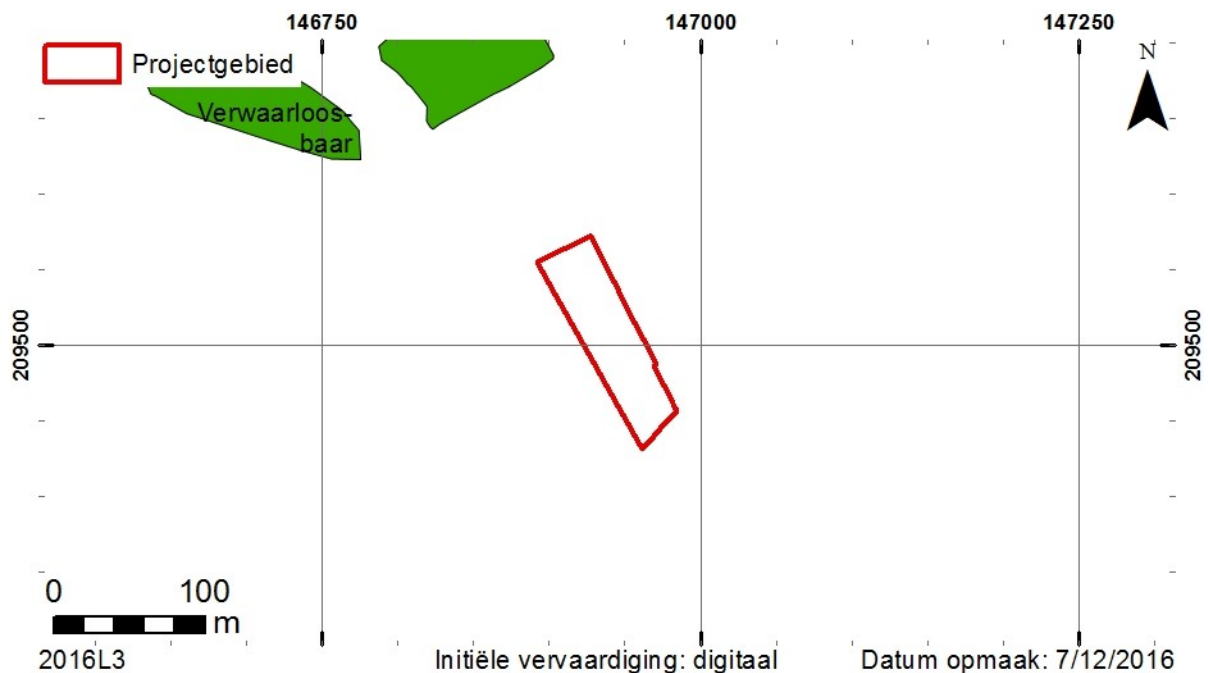

Fig. 12. Situering op de potentiële bodemerosiekaart (AGIV WMS).

2.2.1.4. Bodemkundige waarnemingen

In het kader van het bureauonderzoek werd geen landschappelijk (boor)onderzoek uitgevoerd.

2.2.2. Historische beschrijving

Burcht zou oorspronkelijk zijn voortgekomen uit een versterking of kasteel uit de Romeinse tijd. De eerste vermeldingen van een nederzetting dateren uit de 7de eeuw en de eerste kerk zou gebouwd zijn in 910. Tot 1667 werd de heerlijkheid Burcht samen de heerlijkheid

Zwijndrecht in leen gehouden van de graaf van Vlaanderen. Daarna werd Burcht eigendom van Ignatius Carena. Daarna was de heerlijkheid eigendom van de familie Colen (1685 tot 17de eeuw) en de familie de Neuf (17de eeuw tot einde van het Ancien Régime). Voor 1559 behoorde de Sint-Martinusparochie bij het bisdom Doornik en daarna bij het nieuwe bisdom Gent.

Omwille van zijn strategische ligging had Burcht verscheidene keren te lijden onder oorlogen en onrusten; in 1305 werd het dorp beschadigd door de troepen van Willem van Avesnes, graaf van Holland en in 1452 door de oorlogen van de Bourgondische hertogen. Tijdens de godsdiensttroebelen was het vanaf 1576-1577 in handen van de geuzen. In 1583 werd het echter heroverd door de Spanjaarden en versterkt door de hertog van Parma.

Tijdens zijn bestaan werd Burcht meerdere malen overspoeld door de Schelde. De oorspronkelijke houten kaai werd in 1929-1930 vervangen door een betonnen muur die in een latere fase verhoogd werd.

Tijdens de 19de eeuw veranderde Burcht, van oorsprong een landbouwgemeente, in een sterk geïndustrialiseerde gemeente.⁷

Omtrent het projectgebied zelf zijn geen geschreven historische bronnen beschikbaar. Middels de dienst Ruimtelijke Ordening van de gemeente Zwijndrecht kon wel enige informatie bekomen worden aangaande de huidige bebouwing.

De woning met huisnummer 153 werd opgericht in de periode 1919-1930. Het huis met nummer 155 werd gebouwd in 1936 en het huis met nummer 157 dateert uit 1952. Van deze gebouwen zijn echter geen verdere plannen of dossiers beschikbaar. In 1951 werd een veestal gebouwd op perceel 32L (nummer 157, dossier 1951/055B). In 1961 werd op perceel 32B een bergplaats gebouwd (dossier 1961/050B).

De oudste gedetailleerde, beschikbare kaart met betrekking tot het projectgebied is de kabinetskaart van Ferraris (fig. 13). Op deze kaart is te zien hoe het projectgebied in de 18de eeuw werd ingenomen door akkers. De toenmalige percelen werden afgebakend door heggen. De huidige Kruibeeksesteenweg is reeds aanwezig op deze kaart. Ten zuidoosten van het projectgebied wordt een zone omschreven als “steenlaech”.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016.

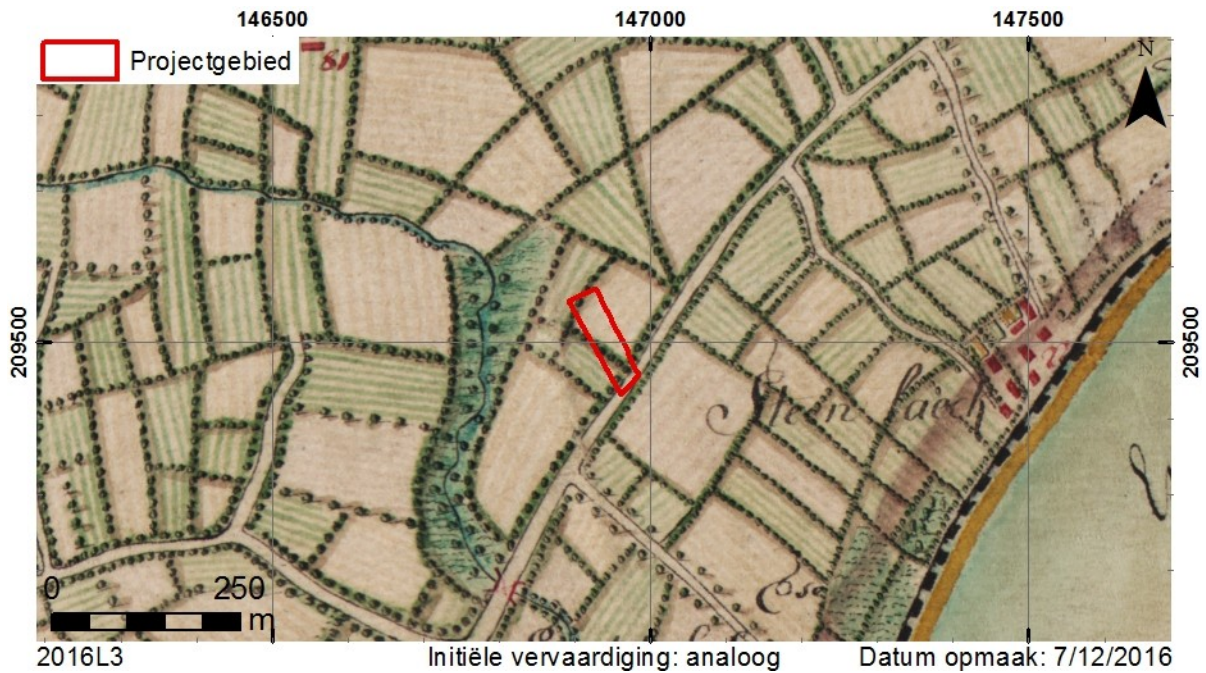

Fig. 13. Situering op de Ferrariskaart (AGIV WMS).

De 19de-eeuwse Atlas der Buurtwegen (fig. 14) en het kadasterplan van Popp (fig. 15) vertonen een gelijkaardig beeld. Het projectgebied is onbebouwd en waarschijnlijk in gebruik als landbouwgrond. Ten oosten van het projectgebied liep er een buurtwegel. Op basis van deze kaarten kan gesteld worden dat het projectgebied zeker in het midden van de 19de eeuw één enkel perceel vormde.

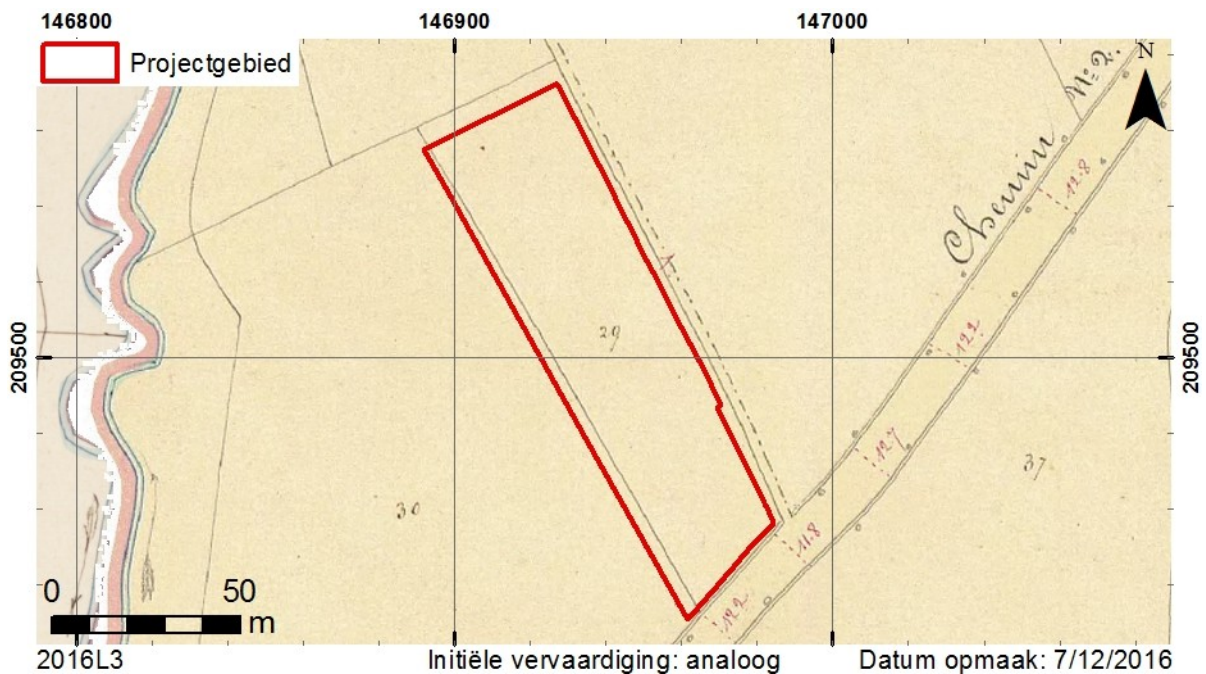

Fig. 14. Situering op de Atlas der Buurtwegen (AGIV WMS).

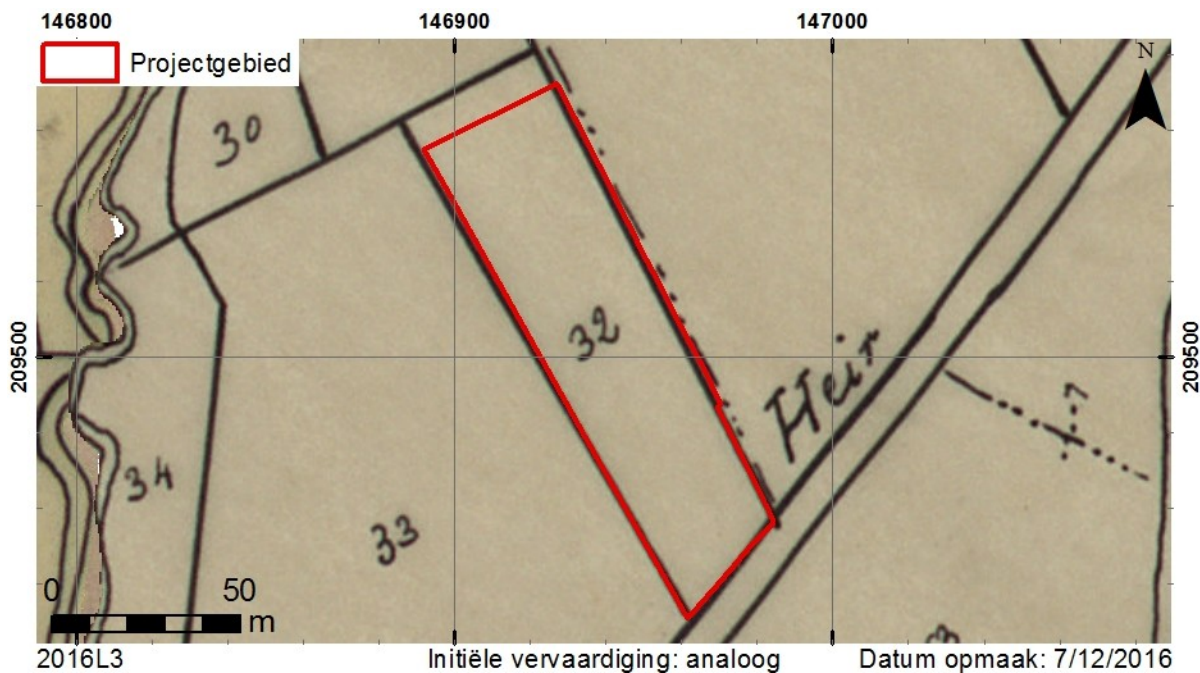

Fig. 15. Situering op de kadasterkaart van Popp (AGIV WMS).

De eerste gebouwen, opgericht in de periode 1919-1930 en 1936, zijn duidelijk te zien op een luchtfoto van 1948 (fig. 16). De gebouwen bevonden zich in het zuidelijke deel van het projectgebied en de rest van het projectgebied werd ingenomen door bomen. Het is op basis van de zwart-wit luchtfoto niet af te leiden of de ruimtes tussen de bomen werd ingenomen door gras of door verharding.

Fig. 16. Situering op een luchtfoto uit 1948 (www.cartesius.be).

Tegen 1969 (fig. 17) zijn de bomen grotendeels verdwenen. Op alle gekende luchtfoto's lijkt de bebouwing hetzelfde als op de luchtfoto van 1948, enkel op perceel 32L werd een nieuwe woning gebouwd in 1952. De hangars ten westen van het projectgebied maken deel uit van een militair domein. Hierdoor zijn de luchtfoto's vanaf de jaren '70 (fig. 18-fig. 19) redelijk

onduidelijk. De gebouwen in het zuidelijke deel van het projectgebied lijken hetzelfde te blijven wat betreft omvang en ligging. Hetzelfde geldt voor de begroeiing.

Fig. 17. Situering op een luchtfoto uit 1969 (www.cartesius.be).

Fig. 18. Situering op een luchtfoto van 22-5-1988 (AGIV WMS).

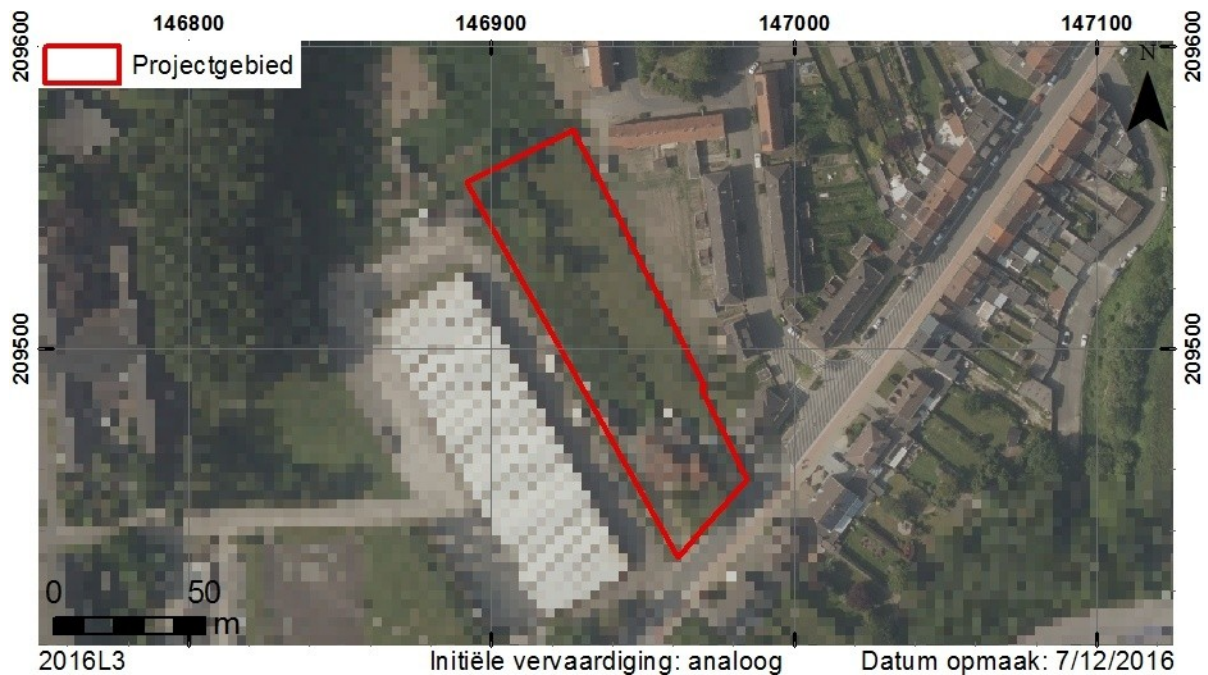

Fig. 19. Situering op een luchtfoto uit 2016 (AGIV WMS).

2.2.3. Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het projectgebied zijn er verschillende archeologische sites gekend evenals twee zones waar geen archeologie te verwachten valt (fig. 20). Ten westen van het projectgebied, aan de andere kant van de Krijgsbaan, bevindt zich de site Kruibeke-Hogen Akkerhoek (CAI 150866; 150854; 150855; 150259)⁸. Deze site werd in verschillende fasen opgegraven door de Archeologische Dienst Waasland. Er kunnen een viertal occupatiefases onderscheiden worden, gaande van de bronstijd, over de ijzertijd en de Gallo-Romeinse tijd tot in de middeleeuwen. De oudste dateerbare structuur is een grotendeels bewaarde dubbele grafcirkel. Het betreft hier 2 concentrische cirkel van respectievelijk 27,20 m en 9,8 m diameter. De grafstructuur kon aan de hand van aangetroffen aardewerk gedateerd worden in de middenbronstijd. Tussen de 2 concentrische greppels bevond zich waarschijnlijk nog een wal. Buiten de grafcirkels zijn er sporen aangetroffen die op een palenkrans duiden. Binnen de grafcirkels werd er ook een crematiegraf uit de ijzertijd aangetroffen, wat er op wijst dat de grafcirkel nog zichtbaar was in het landschap van de ijzertijd.

Buiten het eerder vernoemd crematiegraf zijn er nog een groot aantal andere sporen te dateren in de ijzertijd. De ijzertijdsporen konden in verschillende occupatieperiodes worden onderverdeeld. De oudste occupatieresten uit de ijzertijd zijn enkele greppelstructuren en een complex van spijkertjes. De daaropvolgende nederzettingfase bevat de restant van één of meerdere woonerven. Het hoofdgebouw is een drieschepig woonhuis met wandgreppels en een rij externe palen. Verder zijn er nog eenschepige bijgebouwen, spijkertjes en perceelsgreppels aangetroffen.

⁸ CAI 150866 en 150855 bevinden zich ten westen van het plan en sluiten aan op CAI 150854. Deze vier opgravingen worden hier samen besproken aangezien ze deel uitmaken van één archeologisch site.

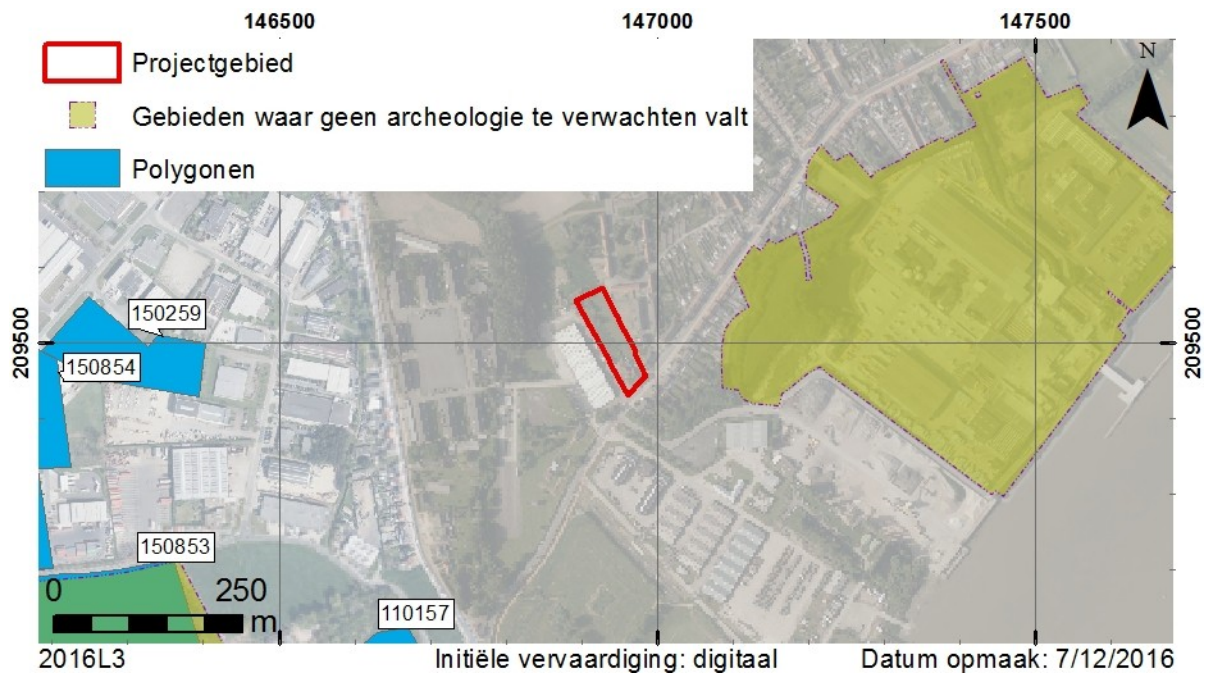

Fig. 20. Overzicht van de gekende waarden in de CAI (GDI-Vlaanderen 2016a).

De Gallo-Romeinse periode wordt vertegenwoordigd door enkele constructies en een aantal grafcontexten. In de oostelijke hoek van het projectgebied kwamen 4 brandrestengraven aan het licht. Nabij deze grafcontexten bevonden zich resten van 2 constructies. De plattegronden konden moeilijk gereconstrueerd worden aangezien enkel de diepste paalkuilen bewaard waren gebleven. Verder is er nog een brede gracht en een woonstalhuis uit de Gallo-Romeinse periode aangetroffen.

De jongste sporen op de Hogen Akkerhoek dateren uit de middeleeuwen. Zo is er in het noordelijke deel van het projectgebied een bootvormig en eenschepige boerenwoning aangetroffen die werd verlaten en opgevolgd door een nieuwe bootvormige woning. Het erf kreeg in die tweede fase een iets complexere structuur en enkele bijgebouwtjes.

Ten zuiden van de site Hogen Akkerhoek bevindt er zich een kleiexploitatiezone. De werken naar aanleiding van de nieuwe afgraving werden opgevolgd door de Archeologische Dienst Waasland (CAI 150853). Hierbij werden enkele greppels aangetroffen die dateren van voor de aanleg van de bolle akkers. De datering van deze greppels is onbekend. Verder werd er nog een noord-zuid georiënteerde, postmiddeleeuwse gracht aangetroffen. Bij deze ontginning werd het westelijke deel van het fort van Kruikeke (CAI 110157) afgebroken. Dit Brialmontfort werd gebouwd tussen 1871 en 1882 en maakte deel uit van de stelling van Antwerpen. Het oostelijke deel van het fort is nog steeds in gebruik als militair opslagplaats. De kleiexploitatiezone is één van de zones waar er nu geen archeologie meer te verwachten valt. De andere zone bevindt zich ten oosten van het projectgebied. Het betreft hier een oude kleigroeve uit de 19de eeuw die aangeduid staat op de kaart van Vandermaelen (fig. 21) als *Steengelagen F^{me}*.

Fig. 21. Situering op de topografische kaart van Vandermaelen (AGIV WMS).

2.2.4. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Het projectgebied is gelegen ten westen van het centrum van Burcht op droge zandgronden. Uit historisch en cartografisch onderzoek blijkt dat het projectgebied de laatste eeuwen grotendeels onverstoord is gebleven en in gebruik was als landbouwgrond. De enige gekende bebouwing bevindt zich in het zuidelijke deel van het projectgebied, ter hoogte van de Kruibeeksesteenweg. Archeologische vaststellingen in de ruime omgeving van het huidige projectgebied wijzen op een kans op de aanwezigheid van archeologisch erfgoed.

2.2.5. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

Vanwege het gebrek aan grootschalige verstoringen binnen het projectgebied en de waarschijnlijk beperkte vatbaarheid voor erosie is het zeer waarschijnlijk dat eventueel aanwezige archeologische sporen goed bewaard zullen zijn. In de ruime omgeving werden sporen teruggevonden uit verschillende perioden, gaande van de bronstijd tot en met de nieuwe en nieuwste tijd. Het valt dan ook niet uit te sluiten dat sporen uit één van deze perioden aanwezig is binnen het projectgebied.

Op basis van het bureauonderzoek kan geen uitspraak gedaan worden aangaande de omvang van mogelijk archeologisch erfgoed.

3. SAMENVATTING

Ter hoogte van de Kruibeksesteenweg te Burcht (Zwijndrecht, provincie Antwerpen) zal Gravo nv twee appartementsgebouwen met ondergrondse parking bouwen. In het kader van het bureauonderzoek werd informatie verzameld over de bewoningsgeschiedenis, landschapshistoriek, de topografie, de geologie, het bodemgebruik, de vegetatie, de aanwezige erfgoedwaarden en de historische ingrepen.

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 4918,16 m², hierbij zal meer dan 1000 m² verstoord worden. Het projectgebied is momenteel deels bebouwd en deels grasland. Voor de bouw van de huidige gebouwen in het zuidelijke deel van het projectgebied in het midden van de 20ste eeuw was het projectgebied in gebruik als landbouwgrond.

Het projectgebied, gelegen binnen het traditionele landschap “Land van Waas”, wordt gekenmerkt door een droge zandbodem. De bodemerosie binnen het projectgebied is onbekend maar in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied is de bodemerosie aangeduid als verwaarloosbaar. Dit doet vermoeden dat de bewaring van potentieel archeologisch erfgoed vermoedelijk goed zal zijn. In de omgeving van het projectgebied zijn er sporen uit verschillende archeologische periodes aangetroffen.

De geografisch, historische en archeologische gegevens wijzen op een mogelijkheid tot aanwezigheid van archeologisch erfgoed dat goed bewaard kan zijn. Om de aanwezigheid hiervan vast te stellen is verder onderzoek noodzakelijk. Concreet gaat het om een prospectie met ingreep in de bodem. Deze prospectie dient uitgevoerd te worden volgens de bepalingen in de Code Goede Praktijk. Concreet betekent dit dat er een minimale dekking van 12,5% moet bereikt worden door middel van sleuven en kijkvensters.

De vraagstelling voor het vervolgonderzoek is gericht op het waarderen van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Bij de prospectie dienen eventueel aanwezige archeologische sporen opgespoord en geëvalueerd te worden. Op basis hiervan dienen zones aangeduid te worden die al dan niet in aanmerking komen voor een vlakdekkend onderzoek.

4. BIBLIOGRAFIE

4.1. GERAADPLEEGDE LITERATUUR

ADAMS R., VERMEIRE S., DE MOOR G. ET.AL. 2002: *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart: kaartblad 15, Antwerpen*, Gent.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Burcht*, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120717> (geraadpleegd op 7 december 2016).

JACOBS P., POLFLIET T., DE CEUKELAIRE M. ET.AL. 2010: *Toelichting bij de geologische kaart van België, Vlaams gewest: kaartblad (15) Antwerpen*, Gent.

VAN RANST E. & SYS C. 2000: *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Gent.

4.2. CARTOGRAFISCHE EN ICONOGRAFISCHE BRONNEN

GDI-VLAANDEREN 2001: *Vectoriële versie van de Bodemkaart* [shapefile], AGIV, IWT, Laboratorium voor Bodemkunde van de Universiteit Gent (GIS-Vlaanderen).

GDI-VLAANDEREN 2002: *Vectoriële versie van de Tertiaire geologische kaart* [shapefile], MVG-EWBL-ANRE (GIS-Vlaanderen).

GDI-VLAANDEREN 2006: *Digitaal hoogtemodel van Vlaanderen* [shapefile], MOW-Afd WL, VMM-Afd Water en AGIV.

GDI-VLAANDEREN 2015: *Digitale kadastrale percelenplannen (AAPD) – AGIV, toestand 01/01/2015* [shapefile] (gedownload op 03/08/2015).

GDI-VLAANDEREN 2016a: *Centrale Archeologische Inventaris (CAI)* [shapefile]

GDI-VLAANDEREN 2016b: *Inventaris Landschappelijk Erfgoed*.

GDI-VLAANDEREN 2016c: *Inventaris Bouwkundig Erfgoed*.

5. BIJLAGEN

- Lijst van plannen, kaarten en plattegronden
- Privacy-fiche
- Programma van maatregelen